

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حقوق کاربردی برای دانش آموزان دبیرستان

دکتر یوسف مجتهدی

قاضی دادگستری و مدرس دانشگاه

سرشناسه	: مجتهدی، یوسف، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: حقوق کاربردی برای دانش آموزان دبیرستان.
مشخصات نشر	: تهران: خرسندی، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۴ ص.
شابک	: 978-600-114-433-2
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبای مختصر
یادداشت	: فهرستنویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nli.ir قابل دسترسی است
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۷۷۸۷۹۳

انتشارات خرسندی

نمایشگاه و فروشگاه کتب فقهی، حقوقی و علوم سیاسی

تهران - خیابان انقلاب - خیابان فخر رازی، خیابان لبافی‌نژاد،

نرسیده به خیابان دانشگاه، پلاک ۱۷۴، واحد ۲

تلفن: ۵ - ۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۵ - ۶۶۴۹۰۵۸۴

پست الکترونیک: Khorsandypub@gmail.com

سایت اینترنتی: WWW.Khorsandypub.com

حقوق کاربردی برای دانش آموزان دبیرستان

تألیف: دکتر یوسف مجتهدی

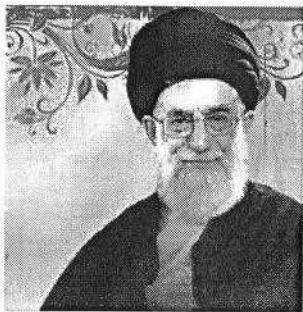
چاپ اول - ۱۳۹۴

تیراژ: ۳۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۰۰,۰۰۰ ریال

ISBN: 978-600-114-433-2

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۴-۴۳۳-۲

سفارشات مقام معظم رهبری به دانش آموزان:

من به شما جوانهای عزیز عرض میکنم: جوانهای عزیز! مملکت مال شماست، این کشور مال شماست، این تاریخ مال شماست. سهم ما انجام گرفت. آن مقداری که نسل ما و مجموعه امثال ماها بلد بودند - آن مقداری که خدا توفیق داد - انجام دادند. امروز کشور تحویل شماست، مال شماست. هم امروز مال شماست، هم فردا مال شماست. این کشور را باید محکم نگهدارید؛ با اراده مستحکم. این کشور با عزم و اراده مستحکم شما که از ایمان دینی برخاسته باشد، می تواند روز به روز مقتدرتر بشود.

باید کشورتان را بجایی برسانید که کسی جرأت نکند تهدید کند. این در گرو عزم و اراده ی شماست. جوانها باید به علم پردازند. بارها من گفته ام، باز هم تکرار میکنم: اقتدار حقیقی یک ملت در گرو علم است. علم است که بقیه ی منابع و مایه های اقتدار را به کشور ارزانی میدارد. از علم غفلت نکنید؛ چه دانش آموزتان، چه دانشجویان؛ در هر رتبه ای که هستید. مسئله علم، مسئله تحقیق، مسئله مهمی است در کنار انگیزه دینی. دین خیلی با ارزش است. دین فقط برای آباد کردن آخرت نیست، دین دنیای شما را هم آباد میکند. دین به شما شور و نشاط و طراوت و تازگی می بخشد. دین به شما این روحیه را میدهد که در مقابل چشمتان همه این ابرقدرتهای مادی کوچک بشوند، حقیر بشوند، تهدید آنها اثر نکند، کار آنها اثر نکند. بدانید پیروزی با شماست، نصرت الهی با شماست. همین ابرقدرتهای تهدید کننده و مراکز قدرت استکباری و تهدیدها، چاره ای جز عقب نشینی در مقابل یک ملت مقتدر و با ایمان ندارند. به خدای متعال اعتماد داشته باشید، حسن ظن داشته باشید. اینی که خدا با تأکید میفرماید: «وَلْيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ»؛ بی شک، بدون تردید خدای متعال آن کسانی را که دین او را و

اهداف او را یاری کنند، یاری خواهد کرد، این سخن راستی است، این وعده صادقی است. به این اعتماد کنید. با اقتدار، با عزم کافی، با تهذیب نفس، با خود سازی - هم خود سازی علمی و هم خود سازی اخلاقی- پیش بروید. ان شاء الله روزی را خواهید دید که کشورتان به برکت مجاهدت‌های شما در اوج افتخار و در قله اقتدار باشد.

www.ketab.ir

۳	سفارشات مقام معظم رهبری به دانش آموزان:
۱۱	مقدمه
۱۳	پیشگفتار:
۱۵	فصل اول- تعاریف و مفاهیم
۱۷	مبحث اول: معنای حق و تکلیف
۱۷	گفتار اول: معنای حق
۱۸	گفتار دوم: تکلیف
۱۸	مبحث دوم: منابع حقوق
۱۹	گفتار اول: قانون
۱۹	بند اول: تعریف قانون
۱۹	بند دوم: انواع قوانین
۲۲	گفتار دوم: شرع
۲۳	گفتار سوم: عرف
۲۴	گفتار چهارم: رویه قضایی
۲۴	گفتار پنجم: دکترین یا اندیشه‌های حقوقی
۲۵	مبحث سوم: شاخه‌ها و تقسیمات حقوق
۲۵	گفتار اول: حقوق عمومی و حقوق خصوصی
۲۵	گفتار دوم: حقوق داخلی و حقوق خارجی
۲۶	مبحث چهارم: قاعده حقوقی
۲۷	مبحث پنجم: اعمال حقوقی و وقایع حقوقی
۲۸	مبحث ششم: اقامه دعوا
۲۸	گفتار اول: شرایط اقامه دعوی
۳۰	گفتار دوم: چگونگی اثبات دعوی
۳۰	بند اول: وظیفه اثبات دعوی
۳۱	بند دوم: ادله اثبات دعوی
۳۲	۱- اقرار

۳۲	۲- اسناد.....
۳۳	۳- شهادت.....
۳۴	۴- سوگند (قسم).....
۳۶	۵- قرائن و امارات.....
۳۶	۶- علم قاضی.....

۳۹	فصل دوم- مباحث کاربردی حقوقی.....
۴۱	مبحث اول : دادگستری و مشاغل حقوقی.....
۴۱	گفتار اول : آشنایی با دادگستری.....
۴۱	بند اول : تشکیلات قضایی دادگستری.....
۴۱	۱- چگونگی مراجعه به دادگستری.....
۴۲	۲- قسمت‌های مختلف دادگستری.....
۴۳	بند دوم: سازمانها تابعه قوه قضائیه.....
۴۳	۱- سازمان قضایی نیروهای مسلح.....
۴۵	۲- دیوان عدالت اداری.....
۴۸	۳- سازمان بازرسی کل کشور.....
۴۹	۴- سازمان تعزیرات حکومتی.....
۵۱	۵- سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی.....
۵۳	۶- سازمان پزشکی قانونی کشور.....
۵۴	۷- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور.....
۵۵	۸- شوراهای حل اختلاف.....
۵۸	گفتار دوم: مشاغل حقوقی.....
۵۸	بند اول: شغل در قانون اساسی.....
۵۹	بند دوم: شغل‌های مرتبط با رشته حقوق.....
۵۹	مبحث دوم: کجروی، جرم و مجازات.....
۵۹	گفتار اول: کجروی.....
۶۰	گفتار دوم: جرم.....
۶۰	بند اول: تعریف جرم.....
۶۱	بند دوم: عناصر و ارکان جرم.....
۶۲	بند سوم: انواع جرایم.....

۶۳	گفتار سوم: مجازات
۶۳	بند اول: تعریف مجازات
۶۳	بند دوم: ویژگیها و اهداف مجازات
۶۴	بند سوم: انواع مجازات‌های شرعی
۶۴	۱- حدود
۶۴	۲- قصاص
۶۴	۳- دیات
۶۵	۴- تعزیرات
۶۶	مبحث سوم: جرایم زیر تکرار و خطر آفرین
۶۶	گفتار اول: مواد اعتیاد آور
۶۷	بند اول: علل گرایش به مواد اعتیاد آور
۶۸	بند دوم: انواع مواد اعتیاد آور
۶۹	بند سوم: معایب و صدمات مواد اعتیاد آور
۷۱	گفتار دوم: جرایم منافی عفت
۷۳	گفتار سوم: مزاحمت با دستگاه‌های مخابراتی
۷۴	گفتار چهارم: مسئولیت کیفری در فضای سایبر
۷۵	بند اول: ویژگیها و خصوصیات فضای سایبر
۷۶	بند دوم: ویژگی‌های جرایم سایبر
۷۶	گفتار پنجم: درگیری و ضرب و جرح
۷۷	گفتار ششم: توهین و فحاشی و افترا
۷۸	گفتار هفتم: رانندگی بدون گواهینامه و بیمه نامه و تصادفات رانندگی
۷۸	گفتار هشتم: تخریب و احراق
۷۹	گفتار نهم: جعل و تقلب
۸۰	گفتار دهم: آدم ربایی
۸۰	گفتار یازدهم: استفاده از ماهواره
۸۲	مبحث چهارم: آثار و تبعات ارتکاب جرایم
۸۲	گفتار اول: مجازات
۸۳	گفتار دوم: تشکیل سوء پیشینه کیفری
۸۴	گفتار سوم: سایر تأثیرات فردی، خانوادگی و اجتماعی
۸۵	مبحث پنجم: راهکارهای پیشگیری از جرایم و دعاوی

۸۵	گفتار اول: پایبندی به اخلاق و دین و مذهب
۸۷	گفتار دوم: احترام به قانون و جامعه
۸۷	گفتار سوم: تحکیم خانواده
۸۸	گفتار چهارم: نصیحت پذیری
۸۸	گفتار پنجم: عدم خوش باوری
۸۹	گفتار ششم: کنار گذاشتن دوستان ناباب
۸۹	گفتار هفتم: امر به معروف و نهی از منکر
۹۰	گفتار هشتم: مشاوره قبل از اقدام حقوقی
۹۰	گفتار نهم: حفاظت از اموال
۹۲	گفتار دهم: جلوگیری از کنجکاوای های بی مورد
۹۲	گفتار یازدهم: پرهیز از آموزه های غلط
۹۲	گفتار دوازدهم: ترغیب به صلح و سازش و گفتگو
۹۳	گفتار سیزدهم: اعتماد به والدین و باصحبین
۹۳	گفتار چهاردهم: مشارکت فعال و آگاهانه در جامعه
۹۴	گفتار پانزدهم: پرهیز از محیط های آلوده
۹۴	گفتار شانزدهم: بالا بردن سطح دانش
۹۵	گفتار هفدهم: داشتن حجاب
۹۶	گفتار هجدهم: ایجاد آرامش در خانواده
۹۷	ضمایم
۹۹	ضمیمه ۱- قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۹۹	فصل اول: اصول کلی
۱۰۲	فصل دوم: زبان، خط، تاریخ و پرچم رسمی کشور
۱۰۳	فصل سوم: حقوق ملت
۱۰۶	فصل چهارم: اقتصاد و امور مالی
۱۰۹	فصل پنجم: حق حاکمیت ملت و قوای ناشی از آن
۱۱۰	فصل ششم: قوه مقننه
۱۱۰	مبحث اول- مجلس شورای اسلامی
۱۱۱	مبحث دوم- اختیارات و صلاحیت مجلس شورای اسلامی
۱۱۶	فصل هفتم: شوراها
۱۱۷	فصل هشتم: رهبر یا شورای رهبری

۱۲۰	فصل نهم: قوه مجریه
۱۲۰	مبحث اول- ریاست جمهوری و وزرا
۱۲۵	مبحث دوم: ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
۱۲۶	فصل دهم: سیاست خارجی
۱۲۶	فصل یازدهم: قوه قضائیه
۱۲۹	فصل دوازدهم: صدا و سیما
۱۲۹	فصل سیزدهم: شورای عالی امنیت ملی
۱۳۰	فصل چهاردهم: بازنگری در قانون اساسی
۱۳۲	ضمیمه شماره ۲: قانون احترام به آزادیهای مشروع و حفظ حقوق شهروندی
۱۳۵	ضمیمه شماره ۳- توصیه‌های حقوقی برای زندگی بهتر و پیشگیری از جرایم و دعاوی و آسیب‌های اجتماعی
۱۴۱	منابع و مآخذ
۱۴۱	الف: کتب و مقالات
۱۴۳	ب: قوانین و آیین نامه‌ها
۱۴۴	ج: سایت‌ها

مقدمه

در جوامع بشری، زندگی حول محور قانون و حقوق، باعث نظم و امنیت بوده و عدالت را به ارمغان می‌آورد. از دانش‌های ضروری و مورد نیاز برای این جوامع، آشنایی با دانش حقوق است. با توجه به پیچیدگی‌های انسان‌ها و دانش‌ها، آگاهی از موضوعات مختلف (مانند حقوق خانواده، حقوق مدنی، حقوق تجاری و بازرگانی، حقوق اساسی و حقوق استخدامی) و یادگیری کلیات آن‌ها، لازمه زندگی اجتماعی و شهروندی است. حقوق شهروندی، از بدو تولد تا پایان زندگی با افراد همراه است و در خانواده، مدرسه، محل کار و در ارتباطات اجتماعی با شهروندان، حضور و نقش موثری دارد، تا جایی که امروزه از وکیل خانواده سخن گفته می‌شود.

در ایران اسلامی عزیز، خوشبختانه نهادها و دانشگاه‌ها اهتمام ویژه‌ای به آموزش حقوق نموده‌اند و تقریباً اکثر دانشگاه‌ها، رشته حقوق را در مقاطع کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و یا دکتری ایجاد نموده و به تربیت دانشجو مشغول هستند. علاوه بر آن، قوه قضاییه با اهتمام جدی به رصد قوانین و مقررات پرداخته و آموزش حقوقی در رسانه‌های جمعی و گروهی را در دستور کار دارد. ضمن اینکه آموزش بدو و ضمن خدمت کارکنان قضایی و اداری، آموزش کارشناسان و مشاوران حقوقی، امضاء تفاهم‌نامه با سازمان‌ها و نهادها و نیروی انتظامی، در راستای ارتقای آگاه‌سازی‌های عمومی و حقوقی، در دستور کار معاونت‌های منابع انسانی، اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضاییه و دادگستری‌های کل استانها قرار گرفته است.

دادگستری کل استان زنجان نیز از حدود ده سال قبل، آموزش حقوق برای مردم و به ویژه نسل پویا و فعال دانش‌آموزان را در دستور کار خود قرار داده و دانش حقوق را مردمی نموده و به خانه‌ها برده است و با تهیه جزوه آموزشی حقوق برای دانش‌آموزان و هماهنگی با ادارات

آموزش و پرورش و با استفاده از دانش و تجارب قضات، آموزش حقوق برای دانش آموزان را در سال‌های قبل شروع نموده و نتایج خوبی را تحصیل کرده است. این تلاشها باعث شده که حقوق، به عنوان واحد درسی در مدارس کشور تدریس و آموزش داده شود.

در این میان، تلاش‌های جناب آقای دکتر یوسف مجتهدی، هم در تدوین جزوه آموزشی مذکور و هم در تدریس آن، بسیار مفید و موثر بوده است. ایشان در ده سال اخیر، به عنوان دادیار، بازپرس و دادستان عمومی و انقلاب شهرستان ایجرود انجام وظیفه نموده و در حال حاضر به عنوان رییس دادگستری شهرستان ماهشان مشغول خدمت هستند، و در طی این سالها، در راستای آموزش حقوق برای دانش آموزان شهرستان‌های ایجرود و ماهشان و به ویژه آموزش حقوق برای اهالی محترم روستاهای این شهرستان‌ها اقدام نموده‌اند. علاوه بر این، ایشان استاد مشاور همکاران محترم قضایی بوده و با تدریس حقوق در دانشگاه‌های استان و تدریس موضوعات حقوقی برای نمایندگان محترم حقوقی ادارات و نهادها و وکلا، نقش زیادی در ارتقاء سطح حقوقی مردم منطقه داشته‌اند. ضمن تشکر از زحمات ایشان، امیدوارم کتاب حاضر که تحت عنوان "حقوق کاربردی برای دانش آموزان دبیرستان" تدوین و بارها تدریس گردیده، برای دانش آموزان و مردم عزیز مفید باشد.

جعفر گل محمدی

رییس کل دادگستری استان زنجان

پیشگفتار:

کارم را به خدا می‌سپارم؛ همانا خداست که به حال بندگان خود بیناست. (...افوض امری الی الله ان الله بصیر بالعباد، غافر - ۴۴)

از قدیم الایام گفته‌اند که: "کم گوی و گزیده گوی چون در - کز اندک تو جهان شود پر" به همین جهت نه در اینجا و نه در متن کتاب، قصد اطاله کلام ندارم.

این کتاب را (هر چند که نواقصی دارد)، تقدیم می‌دارم به همه فرزندان برومند ایران اسلامی، به خصوص دانش‌آموزان عزیز و کوشا در عرصه علم آموزی، و خانواده‌های ایشان؛ باشد که مفید و مورد قبول افتد.

دکتر یوسف مجتهدی

اسفند ۱۳۹۳